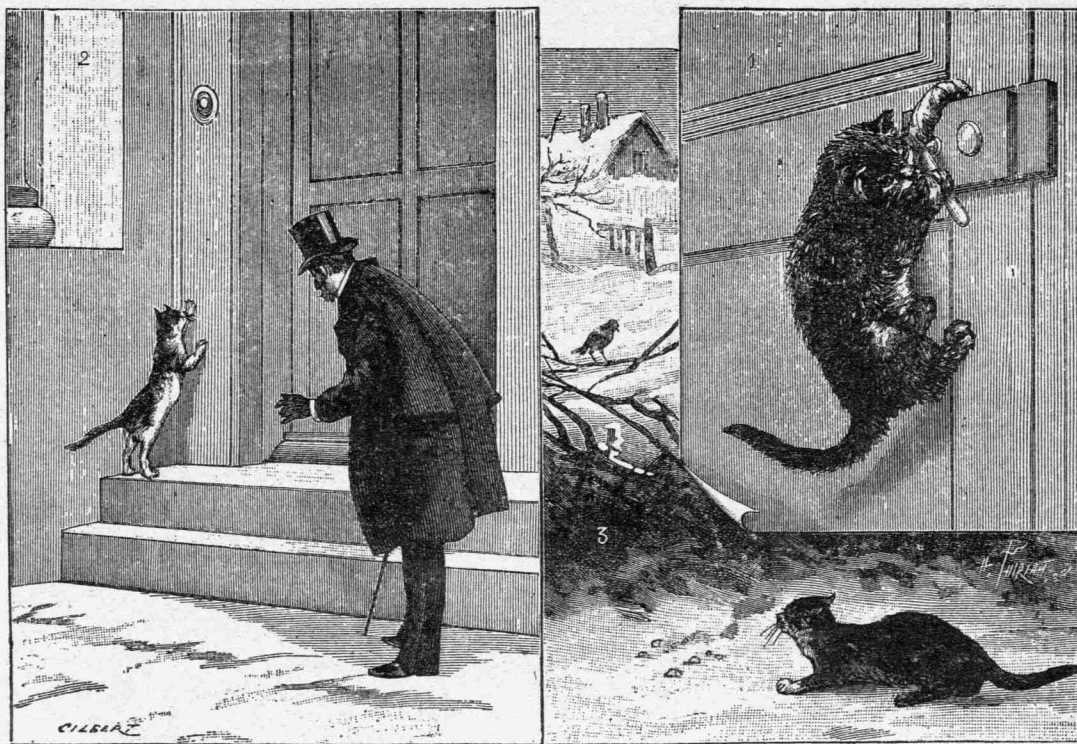

ΓΑΤΟΙ ΚΑΙ ΠΙΘΗΚΟΙ

Δυσκόλως δύναται τις νά παραγνωρίση τήν νοσηρότητα τῶν ζῶων. τήν ἀληθῆ ἰδιότητα ἐπαγωγῆς, ἣν πλείστα εἶδη κέκτηνται καί ἧτις δέν εἶναι δυνατόν νά συγχυθῆ μετὰ τῶν ἐξ ὀρμητύτου ἰδιοτήτων. Ἡ γάτα καί ὁ πίθηκος παρέχουσιν ἡμῖν περίεργα παραδείγματα ἐπιβεβαιούμενα παρ' ἀξιόπιστων μαρτύρων· παραλαμβάνομεν δέ τινα ἐξ αὐτῶν ἐκ τοῦ ἔργου τοῦ Romanes (ἐπὶ τῆς νοσηρότητος τῶν ζῶων) προκει-

μέρωσι τοῦ αἰλουρου. Χαρακτήρ ἀξιοσημείωτος τῆς γάτας εἶναι ἡ σκληρότης, μεθ' ἧς μεταχειρίζεται· λείαν πεσοῦσαν εἰς τοὺς ὄνυχας αὐτῆς. Τίς δέν εἶδε γάταν παίζουσαν μετὰ μύδος καί εὐχαριστουμένην εἰς τὸν τρόπον καί τοὺς πόρους αὐτοῦ; Δικαιοῦται ἄρα ὁ ἄνθρωπος νά ἐκπλήττηται διὰ τοῦτο καί δέν δύναται νά ἀντλήσῃ ἐκ τῆς ἰδίως ἱστορίας θλιβερά παραδείγματα; Οἱ Ῥωμαῖοι ἀκούοντες τὰς οἰμωγὰς τῶν ρίπτομέ-

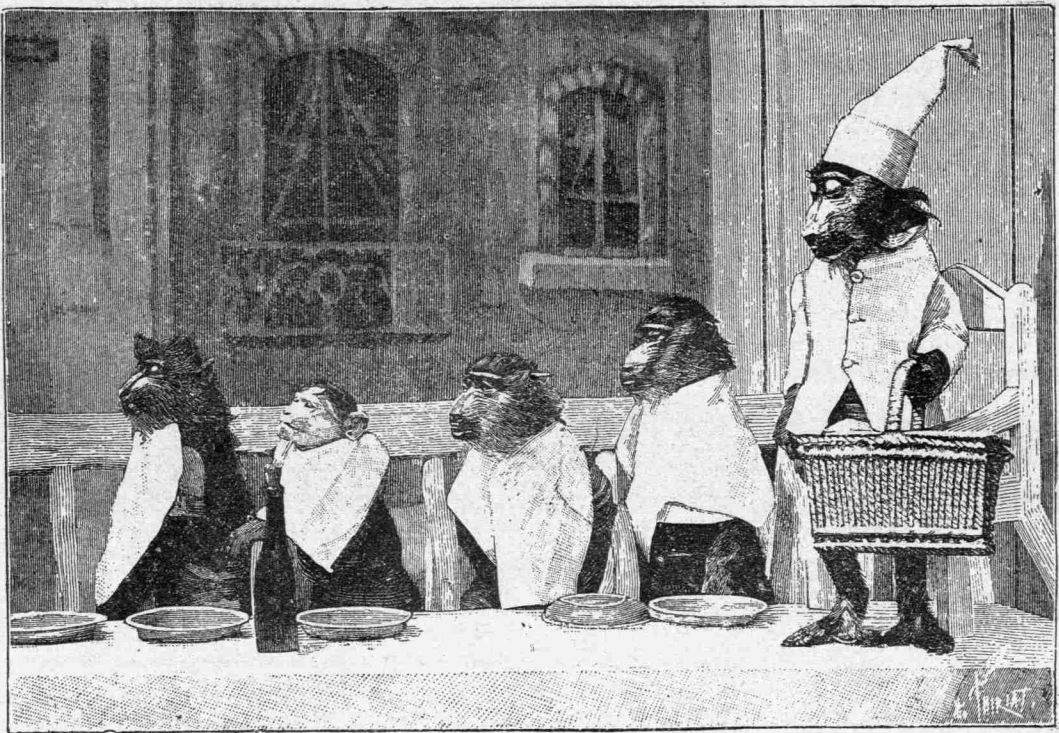

Εἰκ. 1 — Ἀγγίνοις τῶν γάτων: 1 Γάτος ἀνοίγων κλειθρον — 2 Γάτος προσπαθῶν τοῦς διαβάτας νά κωδωνίσωσι — 3 Γάτος προσπαθῶν τὰ πτηνὰ διὰ ψυγίων ἄρτου.

μένου περὶ ζητήματος, τὸ ὅποιον καθ' ὁλοκληρίαν οὗτος διελεύκανεν.

Πάντα τὰ θηρία τῆς φυλῆς τῶν γαλῶν εἶναι ἀκοινωνήτα, ἄγρια, ἄρπακτικὰ. Μῆτε οἱ λέοντες, οἱ κακῶς καλούμενοι βασιλεῖς τῶν ζῶων, μῆτε αἱ τίγρεις εἶναι θαρραλέα· ἐξαιρουμένης τῆς περιστάσεως, καθ' ἣν εἶναι πληρωμένα, κατὰ τὸν λοιπὸν χρόνον ἐπιτίθενται ἐξ ἐνέδρας. Ἡ γάτα ἐπίσης τοιαύτας ἔχει διαθέσεις· εἶναι δειλή, ὀλίγον κοινωνική, προσκολλᾶται μᾶλλον εἰς τὰ οἰκήματα ἢ εἰς τοὺς ἀνθρώπους, κατὰ τὸ ἀνάστημα καί τήν ἀνατομικὴν κατασκευὴν προσπελάζει πρὸς τὸν αἰλουρον, διαφέρει ὅμως τούτου κατὰ τὸν χαρακτήρα, διότι ἐξ ἀπάντων τῶν ζῶων μέχρι τοῦδε οὐδέποτε κατωρθώθη ἡ ἐξη-

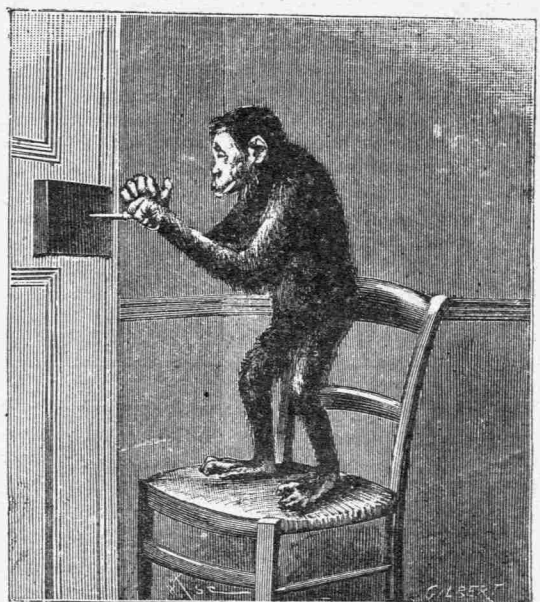
των εἰς τὰ θηρία χριστιανῶν, ἔσπευδον εἰς τὰς κονίστρας, ὅπως ἀπολαύσωσι τοῦ θεάματος τῶν μαρτυρίων ἀνθρώπων ὁμοίων αὐτῶν. Εἶναι γνωστὰ τὰ φρικώδη βράχνα, τὰ ὅποια οἱ Μεξικανοὶ ἐπέβαλλον εἰς τὰ θύματά των, τὰ βασανιστήρια, εἰς ἃ ὑποβάλλουσιν οἱ Ἴνδοι τοὺς ὑπ' αὐτῶν συλλαμβανομένους αἰχμαλώτους. Μήπως δέ καὶ παρ' ἡμῖν ἔτι, μεθ' ὅλας τὰς ἐπιγενομένας προόδους, πληθὺς ἀνθρώπων ἀμροτέρων τῶν φύλων δέν σπεύδει νά παρασταθῆ εἰς καρατομήσεις; Τὰ δὲ παταγώδη χειροκροτήματα τὰ ἐπακολουθοῦντα, ὅταν ταῦρος πληγώσῃ κατὰ τὰς ταυρομαχίας ἀνθρώπων τινα ἢ ἵππον, ἀποδεικνύουσιν ὅτι τὸ σκληροκάρδιον δέν ἀνήκει ἀποκλειστικῶς μόνον εἰς τὸ ζῶον. Ἡ γάτα καίτοι οὕσα

Εικ. 2 Οί σοφοί πίθηκοι δειπνούντες

ἀπατηλή και σκληροκάριδος διακρίνεται κατά την νοσηρότητά. Ὁ Romanes ἀναφέρει, ὅτι πολλάκις εἶδε γάτα νὰ ἀνοίγῃ τὴν θύραν, δι' ἧς συνεισπνώνουν οἱ σταῦλοι μετὰ τῆς κατοικίας του. Παρετήρησε ταύτην ἐκ τινος παραθύρου χωρὶς αὐτὸς νὰ φαίνεται. Ἡ γάτα διηλύθητο νοσηρῶς και ἀδιαφόρως πρὸς τὴν θύραν δι' ἐνὸς ἄλματος μετὰ τὸν ἕνα τῶν ποδῶν της ἐκρατεῖτο ἐκ τῆς λαβῆς και διὰ τοῦ ἄλλου ἐπίεζε τὸ ἐλατήριον, ἐν ᾧ διὰ τῶν δύο ὀπισθίων ποδῶν ὤθει τὴν θύραν πρὸς τὰ ἐντὸς ὑποβηθῆναι οὕτω τὸ ἀνοίγμα αὐτῆς. (εἰκὼν 1) Ὁ ἄνθρωπος θὰ ἐνέργει ἄλλως: Ὁ Κούκ βεβαιῶσθε ὅτι ἐγνώρισεν γάταν, ἣτις δι' ἀναλόγου μεθόδου κατώρθωνε νὰ ἀνοίγῃ τὸ ἐρμάριον, ἐν ᾧ ἐτίθετο τὸ γάλα ἐν τῇ οἰκίᾳ. Τελευταίως δὲ ἐν ὑπομνήματι ἀναγνωσθέντι ἐν τῇ Λινναϊκῇ ἐταιρίᾳ τοῦ Λονδίνου, ὁ Ὅττο διηγεῖται ὅτι γάτα, ἣτις ἦτο κεκλεισμένη εἰς δωμάτιον ἔχον μόνον ἐν παράθυρον ἀνοιγόμενον διὰ μαγλοῦ, κατώρθωνε νὰ διανοίγῃ τοῦτο και ἀπολαύῃ τῆς ἐλευθερίας. Ὅταν ἡ γάτα δὲν δύναται νὰ ἀνοίξῃ μόνη θύραν τινὰ, μεταχειρίζεται ἄλλας μεθόδους. Εἰς τῶν γραμματέων τῆς Γαλλικῆς πρεσβείας ἐν Ἀγγλίᾳ περιεπάτει ἡμέραν τινὰ εἰς τὰς ὁδοὺς τοῦ Λονδίνου, ὅτε γάτα τις προσῆλθεν αὐτῷ και ἤρέμα προσετίθειτο εἰς τὰς κνήμας του. Ἐν ἀρχῇ δὲν ἐπρόσεξεν, ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ γάτα ἐπανελάμβανε τὸ τέχνασμα, ἠναγκάσθη νὰ παρατηρήσῃ. Τὸ ζῶον προσεκτικὸν

εἰς τὸ κίνημα, ἐστράφη και ἐφαίνετο διὰ τῆς ἐκφράσεως τῶν ὀφθαλμῶν καλοῦν αὐτὸν νὰ τὸ συνοδεύσῃ. Ἐκ περιεργείας ὁ διαβάτης ἀκολούθει τὸν παράδοξον ὀδηγὸν αὐτοῦ. Μετ' ἀπόστασιν βημάτων τινῶν ἡ γάτα ἴσταται ἔμπροσθεν οἰκίας τινός, ἀναγκάσει ταχέως τὰς ὀλίγας βαθμίδας τὰς χωρίζουσας ταύτην τοῦ πεζοδρομίου, και παρατηροῦσα μετ' ἐκάστην κίνησιν, ἂν πα-

Εικ. 3 — Ὁ πίθηκος τοῦ Κυβιέρου

ρακολουθῆται, πηδᾶ πρὸς τὸν κώδωνα καταδεικνύουσα οὕτως τὸν πόθον αὐτῆς (εἰκὼν 1 ἀριθ. 2). ὁ διπλωμάτης κρούει τὸν κώδωνα καὶ διηγείται τὴν ἱστορίαν εἰς τὸν ἐλθόντα ἢ ἀνοίξῃ τὴν θύραν ὑπρέτην. — «Εἶναι ἡ γάτα μας, ἀποκρίνεται οὕτως ἡσύχως, συνειθίζει νὰ τρέχῃ ἐκτὸς τῆς οἰκίας· ὅταν δὲ θέλῃ νὰ ἐπανέλθῃ, τρίβεται πρὸς τοὺς διερχομένους διαβάτας μέχρις οὗ κατορθώσῃ νὰ εὔρῃ τινὰ συγκατατιθέμενον νὰ τὴν ἀκολουθήσῃ.» Ὑπάρχουσι γεγονότα, εἰς τὰ ὁποῖα ἐκδηλοῦται ἐτι καταφανέστερον ἢ κρίσις. Γάτα τις, τῆς ὁποίας ἐστείρευσε τὸ γάλα, ἔφερεν εἰς τὰ νεογνά τῆς τεμάχια ἄρτου, ὅπως ἀναπληρώσῃ τὴν ἐλλείπουσαν τροφήν· ἄλλη δὲ γάτα ἐσχάλισε τὴν χιόνα τὴν καλύπτουσαν τεμάχια ἄρτου καὶ μετὰ τοῦτο ἐνῆδρευσε, ὅπως συλλάβῃ τὰ προσερχόμενα πτηνά (εἰκὼν 1 ἀρ. 3).

Ἄν εἶναι ἀδύνατον νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι ὁ πίθηκος καταλέγεται μεταξύ τῶν ἡμετέρων προγόνων ἐτι δ' ὀλιγώτερον μεταξύ τῶν ἐξαδέλφων μας, πρέπει νὰ ἀναγνωρίσωμεν ὅτι κατὰ τὴν ἀνατομικὴν καὶ φυσιολογικὴν κατασκευὴν πλησιάζει εἰς τὸν ἄνθρωπον καὶ ὅτι, μεθ' ὅλον τὸ παμμέγιστον διάστημα τὸ διαχωρίζον ἡμᾶς ὑπὸ ἔποψιν ψυχολογικὴν, εἶναι ἐκ τῶν θηλαστικῶν τὸ μᾶλλον γειννιάζον πρὸς ἡμᾶς. Ὁ πίθηκος εἶναι ἐπιδεικτικὸς διδασκαλίας, ὅταν δὲ κατασταθῇ κατοικίδιος, ἐπιδίδεται εἰς ὅλα. Ἀνατυποῦμεν εἰκόνα ληφθεῖσαν ἐκ φωτογραφίας, ἣτις παριστᾷ σκηνὴν γεύματος ἄπλετον διεγείρασαν τὸν γέλωτα (εἰκὼν 2). Κυρίως ὁμως ἐν ἐλευθερίᾳ πρέπει νὰ μελετήσωμεν τοὺς πίθηκους, ὅπως καλλίτερον ἐκτιμήσωμεν τὰς φυσικὰς αὐτῶν ιδιότητας.

Εἶδη τινὰ ζῶων ἔχουν ἰδέαν τοῦ θανάτου. Κυνηγὸς ἐφόνευσεν ἡμέραν τινὰ θήλειαν πίθηκου καὶ μετέφερε ταύτην ὑπὸ τὴν σκηνὴν του· πάραυτα ἐκυκλώθη ὑπὸ τεσσαράκοντα περίπου πίθηκων ὠρουμένων καὶ χειρονομούντων· ἀπηλλάγη δ' αὐτῶν μόνον σκοπεύων διὰ τοῦ ὄπλου, οὕτως φαίνεται ἐνόου ἀλλίστα τὸ θανάσιμον ἀποτέλεσμα. Γηραιὸς τις πίθηκος, βεβαίως ὁ ἀρχηγὸς τῆς ἀγέλης, δὲν ὠπισθοχώρησεν ὡς οἱ ἄλλοι, ἐπροχώρησε μέχρι τῆς εἰσόδου τῆς σκηνῆς· τότε βλέπων ὅτι αἱ ἀγριότητές του κατ' οὐδὲν ὠφέλουν, ἤρχισε κλαίων καὶ οἰμώζων τὸσον θλιβερώς, ὥστε συγκινηθεὶς ὁ κυνηγὸς ἀπέδωκεν αὐτῷ τὸ θῦμά του· ὁ πίθηκος ἔλαβε τάχιστα τὸ πτώμα καὶ μετέφερε τοῦτο πρὸς τοὺς συντρόφους του, οἵτινες ἀνυπομόνως ἀνεμένον αὐτόν, μεθ' ὃ πάντες ἐξηρανίσθησαν ἐν τῷ δάσει· καὶ οὐδεὶς ἠδυνήθη πλέον νὰ ἰδῇ πῶς κατέληξεν ἡ σκηνὴ αὕτη, ἢ τὸσον συγκινήσασα τοὺς κατ' αὐτὴν παραστάνας.

Ἄν ὁ πίθηκος δὲν φαίνεται ὅτι προσκολλᾶται τὸσον, ὡς ὁ κύων, εἰς τοὺς φροντίζοντας περὶ

αὐτοῦ, δὲν στερεῖται ὁμως φιλικῶν αἰσθημάτων καὶ συνήθως περιποιεῖται τοὺς πληγωμένους ἢ ἀσθενεῖς συναδέλφους του. Φυτευτὴς τις εἶχεν ἐν τῷ κήπῳ του ἀριθμὸν τινὰ γιββῶνων βιούντων ἐπὶ τῶν δένδρων καὶ κατερχομένων ἐκάστην πρωΐαν, ὅπως λάβωσι τοὺς διανεμομένους αὐτοῖς καρπούς. Νεαρὸς ἄρρην ἡμέραν τινὰ πεσὼν ἐξήρθρωσε τὸν καρπὸν αὐτοῦ· οἱ ἄλλοι ἐπεριποιούοντο αὐτόν τὰ μέγιστα καὶ γηραῖά τις θήλεια μετὰ προθυμίας ἔφερε πρὸς αὐτόν τὰς ὠραιότερας βανάνας τὰς διδομένας εἰς αὐτήν. Τὸ τοιοῦτον ἐπανελαμβάνετο καθ' ἐκάστην ἡμέραν, μέχρις οὗ ὁ ἀσθενὴν ἐθεραπεύθη καὶ ἠδυνήθη νὰ ἀναλάβῃ τὸν τακτικὸν βίον. Εἰς τοὺς πίθηκους διακρίνομεν πρὸς τοῦτοις σπουδαιότερας ιδιότητας, κρίσιν καὶ παρατήρησιν ἐπὶ παραδείγματι. Ὁ Ρέγγερ διηγείται ὅτι, ὅτε τὸ πρῶτον ἔδωκεν ὠὰ εἰς τοὺς πίθηκους τῆς Παραγουάης, ἔθραυσαν ταῦτα καὶ ἀπώλεσαν οὕτω μέγα μέρος τοῦ περιεχομένου, μετ' ὀλίγον ὁμως ἔμαθον νὰ ἀπολεπίσωσι ταῦτα τόσον καλῶς, ὅσον καὶ οἱ ἄνθρωποι. Ἡμέραν τινὰ ὁ αὐτὸς φυσιοδίφης ἔθηκε μεταξύ τῶν τεμαχίων τῆς ζαχαρέως καὶ χάρτινον χωνίον, ἐν ᾧ ἐτύλιξε σῆγκα· ὁ πίθηκος θελήσας νὰ ἀνοίξῃ τὸ χωνίον ἐκεντρίσθη ὑπὸ τῆς σῆγκός. Μετὰ τοῦτο οὐδεὶς πλέον ἠπατήθη· καὶ ἕκαστος πίθηκος προτοῦ διανοίξῃ τὸ περιτυλιγμένον ἔφερεν αὐτὸ εἰς τὸ οὖς του, τὸ ἔσειεν ἰσχυρῶς, ἵνα βεβαιωθῇ ὅτι δὲν ἐνέκλειε κακοποιόν τι ἔντομον. Οἱ πίθηκοι γνωρίζουσιν ἐν ἀνάγκῃ νὰ μεταχειρίζονται μηχανικὰ μέσα πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ σκοποῦ αὐτῶν· θραύουσι διὰ λίθων τὰ ὄστρακα τῶν μαλακχοστράκων, ὅπως καταράγῃσι τὸ περιεχόμενον· τινὲς μάλιστα ἰσχυρίζονται ὅτι εἰσάγουσι λίθους μεταξύ τῶν γαστροσῶν θυρῶν τοῦ ὄστράκου τῶν ὄστρείδων, ὅπως οὕτως ἀπαλλαγῶσι τοῦ κόπου νὰ καταθραύσωσι ταύτας. Ἀναφέρεται ὅτι πίθηκός τις, ὅπως ἐμποδίσῃ τὴν θύραν τοῦ κλωθοῦ του νὰ κλείσῃ, ἐτύλιξε τὸ κάλυμμα τὸ δοθὲν αὐτῷ διὰ τὴν νύκτα καὶ ἐτοποθετεῖ οὕτως πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ σκοποῦ του· ὁ ὀραγγουτάγκος τοῦ Κυβιέρου εἶχε τὴν συνήθειαν νὰ σύρῃ κάθισμα ἀπὸ τοῦ ἐνὸς ἄκρου τοῦ δωματίου μέχρι τοῦ ἐτέρου, ὅπως φθάσῃ εἰς τὸ κλειθρον, τὸ ὁποῖον ἠθέλε νὰ ἀνοίξῃ (εἰκὼν 3)· ἐρωτῶμεν ἄπαξ ἐτι· ὁ ἄνθρωπος θὰ ἔπραττεν ἄλλως; Ἐν συνόψει βλέπομεν ὅτι οἱ πίθηκοι ὡς καὶ οἱ γάτοι ἐκτελοῦσι πράξεις καταδηλούσας ἀληθῆ κρίσιν, καὶ ἐκτελουμένας ἐν ἐπιγνώσει τοῦ ἐπελευσομένου ἀποτελέσματος. Ὁ ἀναγνώστης πρόκειται νὰ ἀποφασίσῃ ἂν αἱ πράξεις αὗται προέρχωνται ἐξ ἀπλοῦ ὀρμεμφύτου ἢ ἂν πρέπει νὰ ἀποδοθῶσιν εἰς ιδιότητας, τὰς ὁποίας μέχρι τοῦδε οἱ πάντες θεώρουσαν ὡς ἀνηκούσας ἀποκλειστικῶς μόνον εἰς τὸν ἄνθρωπον.